

Notitie

Internationale Betrekkingen

Gemeente Gorinchem

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Geschiedenis Stedenbanden	4
3. Pijlers van de Internationale Betrekkingen gemeente Gorinchem	5
4. Gevolgen van het nieuwe beleid	6
5. Uitvoeringsprogramma 2019/2020	7
6. Financiën	8

1. Inleiding

Gorinchem kent tot nu toe geen formeel beleid op het gebied van Internationale Betrekkingen. Initiatieven op dit vlak zijn in de loop der tijd “ontstaan”. Het accent bij de Gorcumse internationale samenwerking ligt daarbij tot nu toe op relaties met individuele steden. Deze zogenaamde stedenbanden zijn ontstaan zonder dat er beleid aan ten grondslag lag. Zo is de relatie met Gangjin en in mindere mate met Seogwipo in Zuid-Korea tot stand gekomen vanwege de historische verbintenis tussen Gorinchem en deze steden in Zuid-Korea.

Met het beleid op het gebied van Internationale Betrekkingen kan de gemeente Gorinchem bestaande relaties toetsen op hun relevantie voor de stad zodat daarin keuzes kunnen worden gemaakt.

Het Gorcums Akkoord 2018-2022 zegt o.a. het volgende over externe betrekkingen:

“Voor de komende jaren bieden deze internationale relaties, zowel op toeristisch, als ook op economisch en cultureel vlak, kansen. Wij vinden het van belang om energiek te investeren in deze relaties.”¹

In dit voorliggend beleid worden kansen geschetst en keuzes voorgesteld. Hiermee kan de gemeente Gorinchem de komende jaren gericht invulling geven aan de gestelde ambities op dit vlak.

---

¹ Mensen maken de stad. Gorcums Akkoord 2018-2022.

2. Geschiedenis Stedenbanden

In Gorinchem zijn in het verleden drie stedenbanden tot stand gekomen:

- St. Niklaas in België (1968)
- Gangjin in Zuid-Korea (1998)

Deelname aan stedenband van Dordrecht:

- Bamenda in Kameroen (2010)

Stedenband St. Niklaas in België

De stedenband bestaat sinds 1968 met als doel dat de inwoners van beide steden meer begrip voor en samenwerking met elkaar zouden krijgen. Het verbeteren van sociaal-culturele grensoverschrijdende contacten via uitwisselingen en ontmoetingen was de grondslag. Dit is in het verleden gezocht met name in de uitwisselingen die hebben plaatsgevonden. De laatste twee decennia is deze stedenband verwaterd en hebben er geen uitwisselingen meer plaatsgehad. De gemeente Sint Niklaas heeft aangegeven de stedenband weer invulling te willen geven, met name op inhoudelijke zaken zodat beide gemeenten van elkaar kunnen leren. Dit zou bijvoorbeeld de vorm van een conferentie kunnen hebben.

Stedenband Gangjin (Zuid-Korea)

De stedenband met de gemeente Gangjin in Zuid-Korea is georiënteerd op de historie van Hendrick Hamel. Zo heeft de gemeente Gangjin Gorinchem gevraagd mee te werken aan de invulling van een van de drie kunsthallen van een nieuw attractiepark Hamel Village.

Naast deze twee stedenbanden heeft de gemeente Gorinchem nog relaties met:

Gemeente Bamenda (Kameroen)

Deze relatie is in samenwerking met de gemeente Dordrecht. De gemeente Gorinchem is een Global Goals gemeente en richt zich op onderwijs van alle kinderen en het creëren van een duurzame leefomgeving. In 2010 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten om in dit kader samen met de gemeente Dordrecht en het Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht deel te nemen aan de internationale samenwerking met de gemeente Bamenda in Kameroen. Na de evaluatie in 2015 heeft de gemeenteraad besloten op voorstel van het college de status van Global Goals gemeente voort te zetten en de samenwerking met Bamenda en Dordrecht te continueren op het gebied van natuur en milieu in relatie tot onderwijs. Concreet gaat het hier om de millenniumdoelen 4, 6 en 11 (onderwijs, water en sanitaire en duurzame steden) en om het speerpunt mensenrechten.²

De burgemeester van Gorinchem heeft in 2016 een bezoek gebracht aan Kameroen, samen met de burgemeester van Dordrecht. Destijds is het ecomaterial overgebracht. Dit is lesmateriaal op het gebied van natuur en milieu voor de basisscholen in Bamenda. Dit materiaal is ook bruikbaar in het voortgezet onderwijs. Elk jaar dient de stichting Cominsud, die namens de gemeente Bamenda, de educatieve projecten uitvoert op de scholen, een jaarprogramma voor het onderwijs in en na het schooljaar ook een verantwoording over de activiteiten en de besteedde gelden. Ook dit jaar is dat weer gedaan. De steun vanuit de gemeenten Dordrecht en Gorinchem wordt in Bamenda zeer gewaardeerd en deze activiteiten worden de komende jaren voortgezet.

Op dit moment staat de veiligheidssituatie in Kameroen en met name in het noordwestelijke Engelstalige deel onder druk. Er vinden gewelddadige confrontaties plaats tussen de separatisten en veiligheidstroepen. Gemeente Bamenda heeft aangegeven dat men zeer hecht aan de ondersteuning

---

² Raadsvoorstel 2015-1530, Raadsvergadering d.d. 3 maart 2016.

van Dordrecht en Gorinchem. In verband hiermee continueren wij deze ondersteuning en volgen we de ontwikkelingen nauwgezet. Volgend jaar gaan we in overleg of de ondersteuning een andere vorm zou moeten krijgen. Uiteraard wordt u dan hierover geïnformeerd.

Seogwipo (Zuid-Korea): Memo's of Understanding

De gemeente Gorinchem heeft in juni 2017 een Memorandum of Understanding ondertekend met de gemeente Seogwipo in Zuid-Korea. Dit Memorandum bevat afspraken over samenwerking en uitwisseling tussen de gemeente Seogwipo en Gorinchem op het gebied van kunst- en cultuur, bevordering toerisme en handelsbevordering.

Op 4 september 2019 is een tweede MOU getekend door de burgemeesters van Seogwipo en Gorinchem. In deze MOU wordt de intentie uitgesproken dat beide gemeenten zich gaan inspannen om op basis van wederzijds respect een uitwisseling tot stand te brengen tussen middelbare scholieren uit Seogwipo en Gorinchem. Een initiatief dat in Gorinchem enthousiast wordt gedragen en voorbereid door het Fortes Lyceum en het Gymnasium Camphusianum in samenspraak met de gemeente Gorinchem.

3. Pijlers van de Internationale Betrekkingen gemeente Gorinchem

Om tot afgewogen keuzes te komen wat de gemeente Gorinchem wil op het gebied van internationale relaties, zijn handvatten noodzakelijk die als meetlat voor huidige en toekomstige activiteiten gelden. Uitgangspunt is dat internationale relaties of activiteiten een bijdrage leveren aan de stad, haar inwoners en ondernemers. Dit uitgangspunt vraagt om een meer fluïde benadering en minder om vaste structuren of verplichte bijdragen. De vraag uit de stad speelt hierbij een belangrijke rol. Een meer participatieve benadering en uitwerking van internationale relaties en activiteiten draagt hieraan in sterke mate bij.

Voor de Gorcumse situatie is basis van het internationaal beleid vertaald in drie pijlers³:

- *Pijler 1: Ideëel*

De gemeente Gorinchem kent ideële motieven voor haar externe betrekkingen. Ideële motieven zijn bijvoorbeeld bewustwording of het solidariteitsbeginsel. Inhoud en bekendheid geven aan historische feiten die aan Gorinchem zijn gerelateerd vallen als een doelstelling hieronder. Zo is de in paragraaf 1 beschreven historische relatie met Zuid-Korea onderdeel van de 'Gorcumse roots' en vanuit dat oogpunt een logische aanleiding een internationale relatie aan te gaan. Profilering van de stad en de regio in het buitenland kunnen hier onderdeel van uitmaken. Dit kan bijvoorbeeld door mee te helpen aan de totstandkoming van het concept *Land of Hamel*.

Een tweede ideëel motief is Gorinchem Global Goals gemeente. Gorinchem heeft ervoor gekozen financieel bij te dragen aan concrete projecten met de thema's onderwijs, natuur en milieu in samenwerking met de gemeente Dordrecht en Bamenda in Kameroen. De maatschappelijke effecten hebben betrekking op mondiale bewustwording van de inwoners van Gorinchem, op de goede samenwerking, kennisuitwisseling en toename van kennis met en bij de gemeenten Gorinchem, Dordrecht en Bamenda en het sociale beeld naar buiten toe van de gemeente Gorinchem. Ook draagt het zijn van Global Goals gemeente bij aan de toename van kennis en professionaliteit van de particuliere initiatieven in Gorinchem.

---

³ Deze zijn gebaseerd op adviezen uit: Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Grenze(n)loze gemeenten: Handreiking Internationale samenwerking en activiteiten van gemeenten (2005).

- *Pijler 2: Economisch*

De gemeente Gorinchem kan stedenbanden en andere externe betrekkingen gebruiken om economische kansen voor Gorinchem te ondersteunen of te creëren. Dit kan bijvoorbeeld door uitwisselingen van scholieren en studenten op het gebied van innovatie en smart technology, het stimuleren van bedrijvigheid en handel tussen zustersteden en op verzoek van bedrijven hen vergezellen op handelsmissies om deuren te openen die anders gesloten zouden blijven. Maar ook door het initiëren van bijeenkomsten zoals congressen die een bijdrage kunnen leveren aan de verdere (duurzame) economische ontwikkeling van de gemeente Gorinchem.

De gemeente Gorinchem gaat bij deze pijler uit van de 'vraag' uit het bedrijfsleven. Dat betekent dat op verzoek van bedrijven in de gemeente Gorinchem of de regio ondersteuning geboden kan worden of dat de gemeente faciliterend kan zijn bij initiatieven van bedrijven. Zo kan de burgemeester als boegbeeld ingezet worden bij bedrijfsbezoeken of handelsmissies.

Een tweede doelstelling is internationale toeristische branding van de stad en regio. De gemeente Gorinchem gaat hierbij uit van het profileren van Gorinchem en de regio door toeristische organisaties zoals bijvoorbeeld Gorinchem City Marketing en het Hamelhuis. Regionale voorbeelden zijn Kinderdijk, Slot Loevestein en de Hollandse Waterlinie. De gemeentelijke organisatie heeft hierin geen uitvoerende taak. Wel kan de gemeente functioneren als aanjager en facilitator.

De trend om internationaal beleid meer in te zetten voor eigen (economische) belangen blijkt ook uit een onderzoek van de VNG⁴ naar het internationaal beleid van gemeenten. Hieruit blijkt dat belangen van de eigen gemeenschap vaak centraal staan bij het internationaal beleid van gemeenten.

- *Pijler 3: Sociale cohesie*

De gemeente Gorinchem wil door internationale relaties de sociale cohesie in de stad stimuleren. Dit kan bijvoorbeeld door het bevorderen van contacten en wederzijds begrip tussen de verschillende bevolkingsgroepen in Gorinchem onderling en door projecten met (bedrijven, scholen, inwoners) uit de steden of regio's van herkomst. Hiervoor hoeven geen vaste (steden)banden aangegaan worden, maar doen we dit op basis van losse projecten die participatief tot stand zijn gekomen. Dit geeft ook de mogelijkheid om flexibel te zijn en steeds met de laatste actuele ontwikkelingen rekening te houden waar we als gemeente op in willen springen.

Deze pijler heeft ook een relatie met het Gorcumse cultuurbeleid omdat daarin ook sprake is van een bijdrage aan de sociale samenhang en deelname aan de samenleving. Culturele activiteiten als middel kunnen bijdragen aan de sociale cohesie in de stad. Dit kan ook in internationaal verband worden geplaatst.

Deze aanpak kan het onderlinge begrip vergroten en een positievere beeldvorming van de verschillende bevolkingsgroepen tot stand brengen.

4. Gevolgen van het nieuwe beleid

---

⁴ VNG, Partnerschap daar draait het om (2014).

Redenerend vanuit de drie pijlers als uitgangspunten van Internationale Betrekkingen van de gemeente Gorinchem en vanuit een meer fluïde benadering met minder vaste structuren, kan een aantal gevolgen voor bestaande internationale relaties in kaart worden gebracht. Op basis van een uitvoeringsprogramma voor steeds twee jaar worden verzoeken en eigen initiatieven omgezet in concrete acties.

- *Pijler 1: Ideëel*

Als de bestaande relaties met St. Niklaas, Gangjin, Seogwipo en Bamenda worden getoetst aan de ideële motieven zoals beschreven in paragraaf 3, dan kan worden geconcludeerd dat:

- de bestaande stedenband met St. Niklaas wordt voortgezet met een nieuwe basis;
- de stedenband met Gangjin en de relatie met Seogwipo worden voortgezet;
- de relatie met Bamenda in het kader van Gorinchem Global Goals gemeente wordt voortgezet.

De historische figuur Hendrik Hamel is onderdeel van de 'Gorcumse roots' en vanuit dat oogpunt een logische aanleiding een internationale relatie aan te gaan. Profileren van de stad en de regio in het buitenland kunnen hier onderdeel van uitmaken. De gemeente Gorinchem treedt op als regievoerder, initiator, adviseur, facilitator of ondersteuner. Er wordt uitvoering gegeven aan de afspraken die zijn gemaakt in de Memo of Understanding met de gemeente Seogwipo. Dit kan bijvoorbeeld door mee te helpen aan de totstandkoming van het concept *Land of Hamel*. Mede omdat Hamel een onderdeel is van de Zuid-Koreaanse canon en daarmee ook hun 'DNA'. Hier kan ook de koppeling met het Hamelhuis worden gemaakt, kunnen scholen uitwisselingsprogramma's samenstellen en kan er bijvoorbeeld een Koreaans Foodfestival worden georganiseerd.

De gemeenteraad heeft in 2016 besloten dat Gorinchem de status van Global Goals gemeente continueert en de samenwerking met de gemeente Dordrecht en Bamenda voortzet. Vanuit ideëel motief blijft de gemeente Gorinchem vanuit deze gekozen richting concrete projecten financieel ondersteunen.

- *Pijler 2: Economisch*

De gemeente Gorinchem kan een stedenband of andere externe betrekkingen gebruiken om economische kansen voor Gorinchem te ondersteunen of te creëren. De gemeente Gorinchem gaat alleen op verzoek van het bedrijfsleven nieuwe handelsmissies ondersteunen. Hier geldt dat de bedrijven zelf een voortrekkersrol hebben en beoordelen of dit in hun economisch belang past. Zij geven aan welke ondersteuning zij van de gemeente willen, bijvoorbeeld als het gaat om het benutten van het gemeentelijk netwerk zoals de Zuid-Koreaanse ambassade in Den Haag of de Nederlandse ambassade in Seoul.

Het profileren van de stad en de regio is onderdeel van de economische pijler. De marktwerking en het daadwerkelijk uitvoeren van toeristische ambities is een taak van de verschillende regionale toeristische partners zoals Kinderdijk, Slot Loevestein, het Hamelhuis en Gorinchem City Marketing. Maar ook organisaties zoals het Nederlands Bureau voor Toerisme en Best of Holland kunnen op initiatief van de gemeente Gorinchem kansen in kaart brengen.

- *Pijler 3: Sociale cohesie*

De gemeente Gorinchem wil door internationale relaties de sociale cohesie in de stad stimuleren. De verbinding van mensen en culturen door inwoners zelf is hierin de leidraad. De gemeente Gorinchem wil geen nieuwe stedenbanden of vergelijkbare vaste relaties aangaan, maar werken op projectmatige basis. Zo blijft de gemeente flexibel als het gaat om inhoudelijke en financiële keuzes. Belangrijk hierbij is de bereidheid in de stad om projecten te initiëren en hieraan een bijdrage te

leveren. Door een participatieve werkwijze en door onderzoek kan in kaart worden gebracht hoe hieraan invulling gegeven kan worden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van bestaande netwerken.

5. Uitvoeringsprogramma 2019/2020

Op basis van het beleid Internationale Betrekkingen gemeente Gorinchem wordt iedere twee jaar een uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit programma wordt vastgesteld door het college van B&W. Voor de jaren 2019 en 2020 leidt dit tot het volgende programma.

Programma 2019

- *Pijler ideëel*
  - 3 t/m 6 September 2019: delegatie Seogwipo te gast in Gorinchem;
  - Scholen ondersteunen bij tot stand brengen uitwisselingsprogramma's;
  - De raad informeren over de bijdragen aan projecten in Bamenda;
  - Gesprekken voeren met St. Niklaas over een nieuwe opzet van de stedenband.
- *Pijler Economisch*
  - Bedrijfsleven informeren over het nieuwe beleid Internationale Betrekkingen en de behoeften peilen voor ondersteuning;
  - Toeristische organisaties informeren en kansen in kaart laten brengen.
- *Pijler sociale Cohesie*
  - Projecten sociale cohesie samen met de stad onderzoeken en initiëren

Programma 2020

- *Pijler ideëel*
  - Scholen ondersteunen bij tot stand brengen uitwisselingsprogramma's;
  - Stedenband met Sint Niklaas concrete invulling geven;
  - Juni 2020: Koreaans Foodfestival in Gorinchem;
  - De raad informeren over de bijdragen aan projecten in Bamenda;
- *Pijler Economisch*
  - Bedrijfsleven informeren naar behoeften van ondersteuning;
  - Congres Duurzaamheid ism Zuid-Koreaanse ambassade
- *Pijler sociale Cohesie*
  - Projecten sociale cohesie samen met de stad uitvoeren.

6. Financiën

In relatie tot Internationale Betrekkingen zijn er de volgende budgetten te onderscheiden.

1. Budget Internationale Betrekkingen uit de PPN:
2019, 2020, 2021: € 50.000 en 0,5 fte (= € 38.000);
2. Budget Internationale zaken: € 7.873 structureel in Meerjarenbegroting;
3. Budget Global Goals en samenwerking gemeente Dordrecht en Bamenda: € 20.000 structureel in Meerjarenbegroting.